

T.C.
SAMSUN

3. İDARE MAHKEMESİ ESAS NO : 2021/1176

İKİNCİ KEZ YÜRÜTMENİN DURDURULMASINI

VEKİLİ : İSTEYEN (DAVACI) : TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ
ODASI BAŞKANLIĞI
AV. ZÜHAL SİRKEÇİOĞLU DÖNMEZ
-UETS[16001-00858-92394]

KARŞI TARAF 1- TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
(DAVALILAR) : Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı No: 161
VEKİLİ : Çankaya/ANKARA
2- SAMSUN VALİLİĞİ

VEKİLİ :

İSTEMİN ÖZETİ :Davacı tarafından, Samsun ili, Bafra ilçesi, Türbe Mahallesiinde bulunan Bafra Büyükova sınırları içerisindeki 18,8673 hektar alanının Samsun Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından meyve sebze hali yapılacağından bahisle tarım dışı amaçlı kullanılmasının uygun bulunmasına ilişkin Tarım ve Orman Bakanlığı işleminin; hukuka ve mevzuata aykırı olduğu, tarım dışına çıkarılan arazilerin sulu mutlak tarım arazisi olduğu ve Bafra Büyükova sınırları içinde kaldığı hususunda tartışma bulunmadığı, Etüt raporunda arazinin niteliklerinden bahsedildiği, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa aykırılık teşkil ettiği, 5403 sayılı Kanun'un 13.maddesi gereği söz konusu arazilerin ancak alternatif alan bulunmaması halinde ve kamu yararı kararı bulunması durumunda tarım dışı amaçla kullanılmasının mümkün olabileceği ileri sürülerek iptaline ve yürütülmesinin durdurulmasına karar verilmesi istenilmektedir.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

SAVUNMASININ ÖZETİ :Dava konusu işlemin hukuka ve mevzuata uygun olduğu, arazinin sulu mutlak tarım arazisi ve Bafra Ovası Büyük Ova Koruma Alanında kalmasından ötürü Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Oluru ile kamu yararı kararı verildiği, 5403 sayılı Kanun'un 14.maddesi kapsamında Bakanlık Makamı Olur'u çerçevesinde 18,867 ha. Arazinin sebze hali yapılması amacıyla tarım dışına çıkarılmasının uygun bulunduğu belirtilerek davanın ve yürütmeyi durdurma isteminin reddedilmesi gerektiği savunulmaktadır.

SAMSUN VALİLİĞİ'NİN

SAVUNMASININ ÖZETİ :Dava konusu işlemin hukuka ve mevzuata uygun olduğu, Samsun Büyükşehir Belediye Başkanlığının Samsun ili, Bafra ilçesi, Türbe Mahallesiinde meyve sebze hali yapılması amaçlı tarım dışı kullanım izni müracaatında bulunduğu, Samsun İl Tarım ve Orman Müdürlüğünde görevli personellerce talep edilen alanda arazi etüt çalışması yapıldığı, söz konusu raporda arazinin mutlak tarım arazisi olduğu, alternatif alan bulunmadığı, talep edilen alanın tarım dışı kullanılması durumunda tarımsal bütünlüğün bozulmayacağı belirtilmiştir, söz konusu talep ile de

T.C.

SAMSUN

3. İDARE MAHKEMESİ ESAS NO : 2021/1176

alakalı Bafra Belediye Başkanlığınca söz konusu alan ile ilgili alternatif alanın bulunmadığının belirtildiği, tarım dışı kullanım izni verilen arazi için toprak koruma projesinin yapılmasının istenildiği, Samsun Valiliğince talep edilen Toprak Koruma Projesine ilgili kurumun uymasının zorunlu olduğu, alternatif alan bulunmaması ve kurulun uygun görüş bildirmesi şartıyla Bakanlıkça ortaklaşa kamu yararı alınmış faaliyetler için Bakanlıkça tarım dışı kullanım izninin verilebileceği ileri sürülerek davanın ve yürütmeyi durdurma isteminin reddedilmesi gerektiği savunulmaktadır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Samsun 3. İdare Mahkemesi'nce, yürütmenin durdurulması istemi yönünden işin gereği görüldü:

5403 sayılı Toprak Koruma Ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1. maddesinde,

"Bu Kanunun amacı; toprağın korunması, geliştirilmesi, tarım arazilerinin sınıflandırılması, asgari tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüklerinin belirlenmesi ve bölünmelerinin önlenmesi, tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazilerin çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak planlı kullanımını sağlayacak usul ve esasları belirlemektir." hükmü; **"Kapsam" başlıklı 2.**

maddesinde, "Bu Kanun; arazi ve toprak kaynaklarının bilimsel esaslara uygun olarak sınıflandırılması,

tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazilerin asgari büyüklüklerinin belirlenmesi ve bölünmelerinin önlenmesi, arazi kullanım planlarının hazırlanması, koruma ve geliştirme sürecinde toplumsal, ekonomik ve çevresel boyutlarının katılımcı yöntemlerle değerlendirilmesi, amaç dışı ve yanlış kullanımların önlenmesi, korumayı sağlayacak yöntemlerin oluşturulması ile görev, yetki ve sorumluluklara ilişkin usul ve esasları kapsar." hükmü; **"Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde,** "d) Tarım arazisi: Toprak, topografya

ve iklimsel özellikleri tarımsal üretim için uygun olup, hâlihazırda tarımsal üretim yapılan veya yapılmaya uygun olan veya imar, ihya, ıslah edilerek tarımsal üretim yapılmaya uygun hale dönüştürülebilir arazileri, e) Mutlak tarım arazisi: Bitkisel üretimde; toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerinin kombinasyonu yöre ortalamasında ürün alınabilmesi için sınırlayıcı olmayan, topografik sınırlamaları yok veya çok az olan; ülkesel, bölgesel veya yerel önemi bulunan, hâlihazır tarımsal üretimde kullanılan veya bu amaçla kullanıma elverişli olan arazileri, f) Özel ürün arazisi: Mutlak tarım arazileri dışında kalan, toprak ve topografik sınırlamaları nedeniyle yöreye adapte olmuş bitki türlerinin tamamının tarımının yapılamadığı ancak özel bitkisel ürünlerin yetiştiriciliği ile su ürünleri yetiştiriciliğinin ve avcılığının yapılabildiği, ülkesel, bölgesel veya yerel önemi bulunan arazileri, g) Dikili tarım arazisi: Mutlak ve özel ürün arazileri dışında kalan ve üzerinde yöre ekolojisine uygun çok yıllık ağaç, ağaççık ve çalı formundaki bitkilerin tarımı yapılan, ülkesel, bölgesel veya yerel önemi bulunan arazileri, ğ) Marjinal tarım arazisi: Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri ve dikili tarım arazileri dışında kalan, toprak ve topografik sınırlamalar nedeniyle üzerinde sadece geleneksel toprak işlemeli tarımın yapıldığı arazileri, j) Sulu tarım arazisi: Tarımı yapılan bitkilerin büyüme devresinde ihtiyaç duyduğu suyun, su kaynağından alınarak yeterli miktarda ve kontrollü bir şekilde karşılandığı arazileri, l) Arazi yetenek sınıflaması: Toprak bozulmasına neden olmayacak şekilde arazinin en uygun kullanım şeklini belirlemek için kullanım ve koruma verilerini bir araya getirerek temel

T.C.

SAMSUN

3. İDARE MAHKEMESİ ESAS NO : 2021/1176

toprak etütlerine ve iklim koşullarına dayalı yapılan plânlamalara yönelik arazi sınıflamasını, ... ifade eder." hükmü; **"Tarım arazilerinin sınıflandırılması, asgari tarımsal arazi büyüklüklerinin belirlenmesi" başlıklı 8. maddesinde**, "Tarım arazileri; doğal özellikleri ve ülke tarımındaki önemine göre, nitelikleri

Bakanlık tarafından belirlenen mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ve marjinal tarım arazileri olarak sınıflandırılır. Ayrıca Bakanlık tarım arazilerinin korunması, geliştirilmesi ve kullanımı ile ilgili farklı sınıflandırmalar yapabilir." hükmü yer almıştır.

Aynı Kanun'un "Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı" başlıklı 13. maddesinde, "Mutlak

tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz. Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla;

- a) Savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar,
- b) Doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı,
- c) Petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri,
- ç) İlgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri,
- d) Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar,
- e) Kamu yararı gözetilerek yol altyapı ve üstyapısı faaliyetlerinde bulunacak yatırımlar,
- f) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun talebi üzerine 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu uyarınca yenilenebilir enerji kaynak alanlarının kullanımı ile ilgili yatırımları,
- g) Jeotermal kaynaklı teknolojik sera yatırımları,

için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir. Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir.

Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri dışında kalan tarım arazileri; toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile valilikler tarafından tarım dışı kullanımlara tahsis edilebilir. ..." kuralına yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden; Samsun ili, Bafra ilçesi, Türbe Mahallesi'nde bulunan Bafra Büyükova sınırları içerisindeki 18,8673 hektar alanının Samsun Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından meyve sebze hali yapılacağından bahisle tarım dışı amaçlı kullanılmasının uygun bulunmasına ilişkin Tarım ve Orman Bakanlığı işleminin iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda aktarılan 5403 sayılı Kanun hükümlerinin değerlendirilmesinden, söz konusu Kanun ile toprağın korunması, geliştirilmesi, tarım arazilerinin sınıflandırılması, asgari tarımsal arazi ve tarımsal arazi büyüklüklerinin belirlenmesi ve bölünmelerinin önlenmesi ve bu arazilerin çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak planlı bir şekilde kullanımının sağlanmasının amaçlandığı, bu doğrultuda ise aynı Kanunda mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılamayacağına düzenlendiği, ancak, belli şartlarla ve belli istisnalarda tarımsal nitelikli arazilerin tarım dışı amaçla kullanılmasına izin verilebileceği anlaşılmıştır.

T.C.

SAMSUN

3. İDARE MAHKEMESİ ESAS NO : 2021/1176

Olayda, dava dosyasında bulunan 188.673,78 m2 alana ait etüt raporunda; toprak, topografik ve iklim özelliklerinin birlikte değerlendirilmesi yapılarak parselin arazi sınıfının Mutlak Tarım Arazisi niteliğinde olduğu ve Sulu Mutlak Tarım Arazisi olarak değerlendirildiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, Bafra Belediye Başkanlığının 02.06.2021 tarih ve 4078 sayılı yazısında alternatif alan olmadığının belirtilmesi üzerine dava konusu alanı kapsayacak şekilde kamu yararı kararı alınmış ise de; alternatif alan çalışmasının nasıl yapıldığına ilişkin dava dosyasına bilgi ve belge sunulmadığı gibi dava konusu taşınmazların toprak yapısının niteliğine ilişkin yeterli araştırmanın yapılmadığı, yapılan etüt çalışması sonucunda söz konusu taşınmazların sulu mutlak tarım arazisi olduğunun tespit edildiği ve yaş meyve ve sebze ticaret merkezinin 5403 sayılı Kanun'un 13. maddesinde yer alan istisnalar kapsamında olmadığı anlaşılmakla; 188.673,78 m2 alanın anılan 13. maddenin amir hükmü karşısında tarımsal üretim amacı dışında kullanılmasına imkan bulunmadığından, bahsi geçen alanın tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun bulunmasına yönelik tesis edilen dava konusu işlemlerde hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Öte yandan, Mahkememizce hukuka aykırı olarak tesis edildiği tespit edilen dava konusu işlem ile dava konusu alanın kullanım amacını değiştirdiğinden, uygulanması halinde telafisi güç ve imkansız zararların doğacağı da açıktır.

Açıklanan nedenlerle; hukuka aykırılığı açık olan dava konusu işlemin; uygulanması halinde telafisi güç zararlar doğabileceğinden 2577 Sayılı Kanunun 27.maddesi uyarınca teminat alınmaksızın yürütülmesinin durdurulmasına, kararın tebliğinden itibaren 7 gün içerisinde Bölge İdare Mahkemesi'ne itiraz yolu açık olmak üzere 20/05/2022 tarihinde oyçokluğuyla karar verildi.

Başkan

Üye

Üye

X

-AZLIK OYU-

Bakılan davada, Samsun Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından yapılması planlanan meyve ve sebze halinin; Bafra ilçesinde ikamet eden ve tarım faaliyetiyle işigal eden yöre halkının ürettiği tarımsal ürünleri düzenli bir şekilde piyasaya arz edebilmesine dönük kamu yararı gözetilerek alınmış bir yatırım olduğu tartışmasızdır. Söz konusu yatırım, 5403 sayılı yasa kapsamında mutlak tarım alanlarının alternatif alan bulunmaması halinde tarım dışı amaçla kullanılabilecek hallerin sayıldığı 13. maddenin (d) bendinde yer alan " Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırımlar" kapsamında kalan bir yatırım olduğu açıktır. Zira, söz konusu yatırım için alt yapı yatırımı bakımından Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin ilgili bulunduğu Bakanlık olan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından 10.09.2021 tarih ve 95696007 sayılı olur ile kamu yararı kararı alındığı görülmektedir.

Bununla birlikte, dosya içeriğinde Samsun İl Tarım ve Orman Müdürlüğü görevlilerince, söz konusu alanın mutlak tarım alanı olduğu, alternatif alan araştırması yapılmasına rağmen uygun başka bir yerin bulunmadığı, bölgenin ova özelliği taşıması nedeniyle tamamına yakınının sulu mutlak tarım

T.C.
SAMSUN

3. İDARE MAHKEMESİ ESAS NO : 2021/1176

arazisi niteliği taşıdığının vurgulandığı, ayrıca talep edilen alanın tarım dışı kullanımına izin verilmesi durumunda tarımsal kullanım durumunun bozulmayacağının belirtildiği görülmektedir.

Bu durumda; 5043 sayılı yasanın 13. maddesi kapsamında yapılacak kamu yatırımı için gerekli alternatif alan araştırması yapılması suretiyle alınan kararda hukuka aykırılık bulunmadığı ve yürütmenin durdurulması isteminin reddi gerektiği görüşü ile aksi yöndeki çoğunluk kararına katılmıyorum.

Başkan